

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نظام‌های توزیع برق

حسین عبده تبریزی

اتاق فکر اقتصاد، وزارت نیرو

۱۵ مهرماه ۱۳۹۳، ساختمان وزارت نیرو

www.finance.ir

صنایع عام المنفعه [صنایع زیربنایی] Utility Industry

موضوع مشترک

نظام ارائه‌ی
خدمات

مالکیت بر
دارایی‌ها

مالکیت شبکه‌ی ملی

مالکیت شبکه‌ی ملی در برق

مالکیت شبکه‌ی ملی در راه آهن

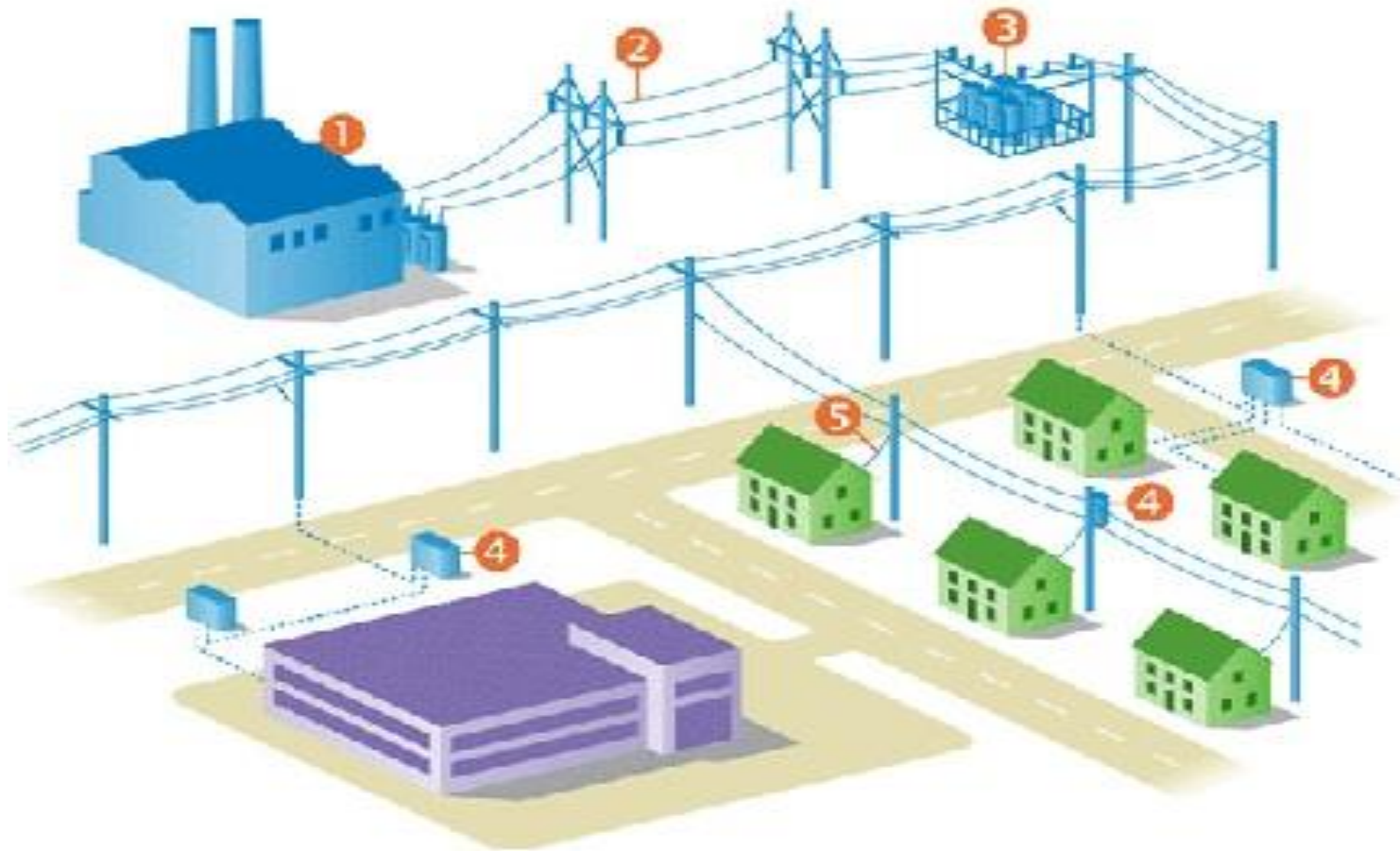
مالکیت شبکه‌ی ملی در گاز

مالکیت شبکه‌ی ملی در ارتباطات

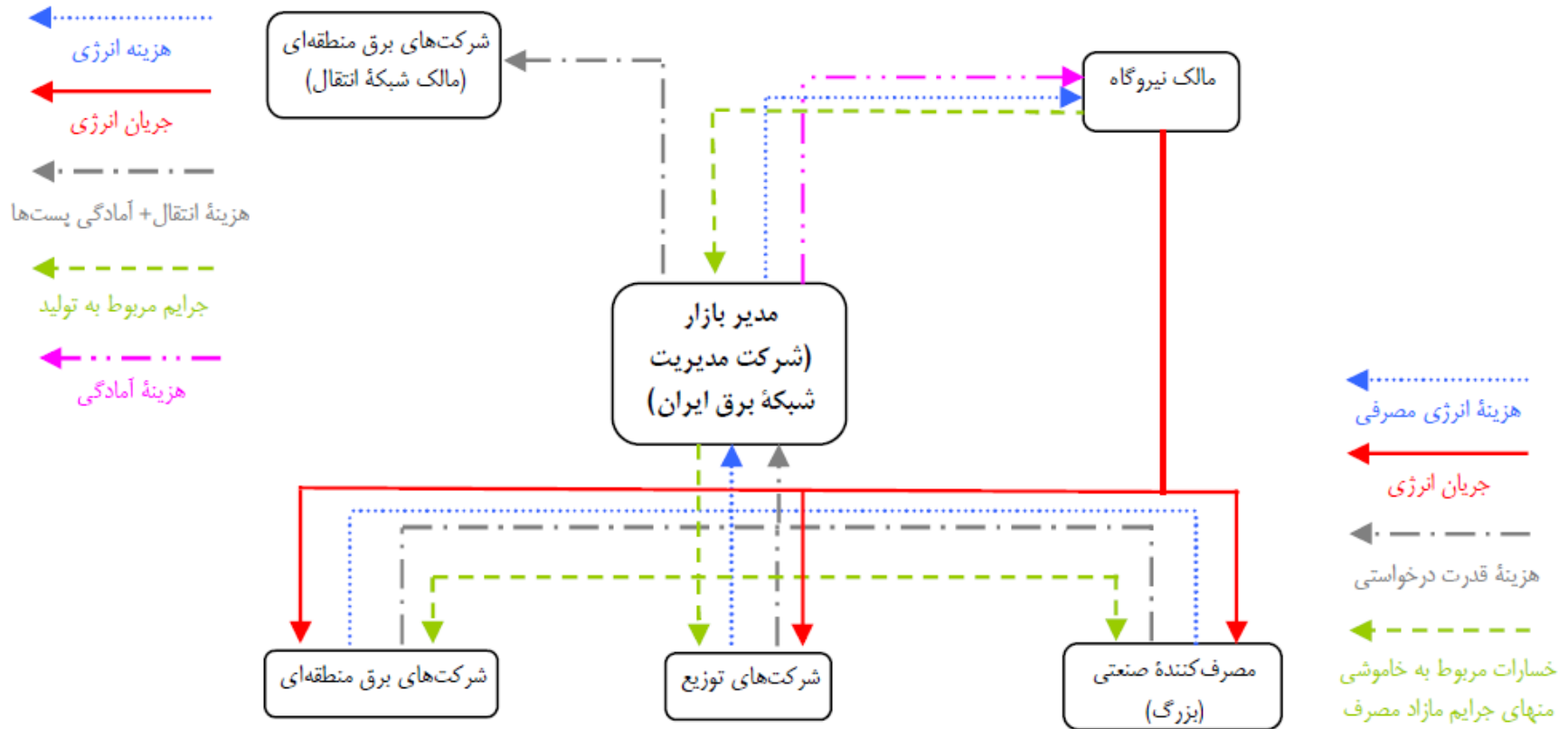
در اصلاح ساختار صنایع زیربنایی

پرداخت یارانه‌ی شفاف در
صنعت برق (و سایر صنایع
زیربنایی) مانع از حرکت از
طریق سازوکار بازار نیست

موضوع مشترک در برق

موقعیت اخیر صنعت برق

تغییر ساختار صنعت برق

۱. جداسازی عمودی مراحل و زیربخش‌های مختلف صنعت از یکدیگر (تولید، انتقال، توزیع)
۲. تجاری‌سازی حوزه‌ی عمل بنگاه‌های دولتی؛ مشخص‌شدن هزینه و درآمد؛ حرکت بنگاه‌ها به سمت سودآوری
۳. شرکتی‌شدن ساختار بنگاه‌های دولتی فعال در صنعت برق؛ ارزش‌گذاری دارایی‌ها و تصمیم‌گیری در مورد ساختار سرمایه‌ی آن‌ها
۴. ایجاد رقابت در بخش‌های رقابت‌پذیر (تولید و توزیع)
۵. تدوین قوانین و مقررات ناظر بر رقابت بین فعالان بازار و همچنین تنظیم رفتار انحصاری در بخش‌های غیررقابتی
۶. حرکت به سمت واگذاری کامل بنگاه‌های دولتی به بخش خصوصی

تجربه‌ها و مدل‌ها با هم متفاوت‌اند اما اصول زیربنایی در همه‌ی موارد یکسان است:

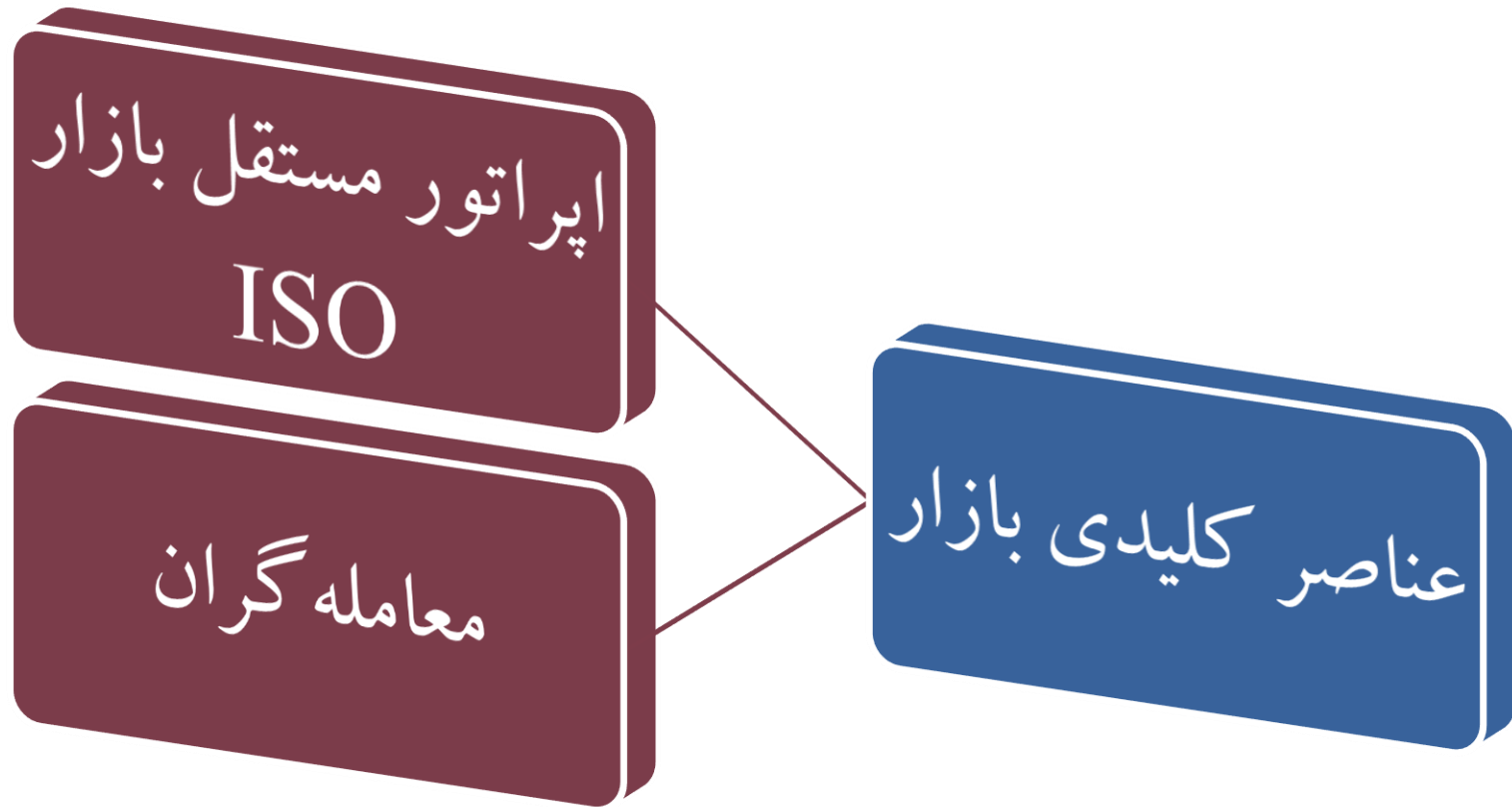
جداسازی عملکردهای ذاتاً رقابتی تولید و خرده‌فروشی از انحصارهای طبیعی در انتقال و توزیع

ایجاد دو بازار جداگانه‌ی عمده‌فروشی و خرده‌فروشی برق

هدف بازار عمده‌فروشی: فراهم‌نمودن امکان تجارت بین تولیدکنندگان، خرده‌فروشان و دیگر واسطه‌های مالی در جهت انتقال انرژی به‌صورت آبی و آبی

هدف بازار خرده‌فروشی: ایجاد رقابت بین توزیع‌کنندگان برق و مشتریان نهایی و گسترش دامنه‌ی امکانات خانوارها در انتخاب تأمین‌کننده‌ی برق

مشابهت تجدید ساختارها

معامله‌گران در صنعت برق

اپراتور مستقل

اپراتور مستقل باید بتواند مستقل از تولید کنندگان، توزیع کنندگان و مالکان خطوط باشد تا:

- بهای انتقال را تعیین کند
- ایمنی سیستم را حفظ کند
- برنامه ریزی تعمیرات را هماهنگ کند
- داده‌های عملکرد هر بازیگر بازار را اندازه‌گیری کرده و بر آن نظارت کند
- امکان دسترسی آزار و غیر تبعیض آمیز را برای تمام استفاده کنندگان از سیستم انتقال فراهم کند

بروز قدرت بازار

- هرگاه خلی در جریان رقابت بین مشارکت کنندگان در بازار رخ دهد که به ایجاد انحصار و قدرت اعمال قیمت توسط یک فعال بازار منتهی شود، اصطلاحاً قدرت بازار ظهور یافته و در دست آن فعال انحصارگر قرار گرفته است. قدرت بازار می تواند حق انتخاب مشتری را محدود کند. نقش مقام ناظر جلوگیری از بروز قدرت بازار است.

اصول مشترک

تفکیک مالکیت
شبکه از کنترل

لازمه‌ی بازار
رقابتی

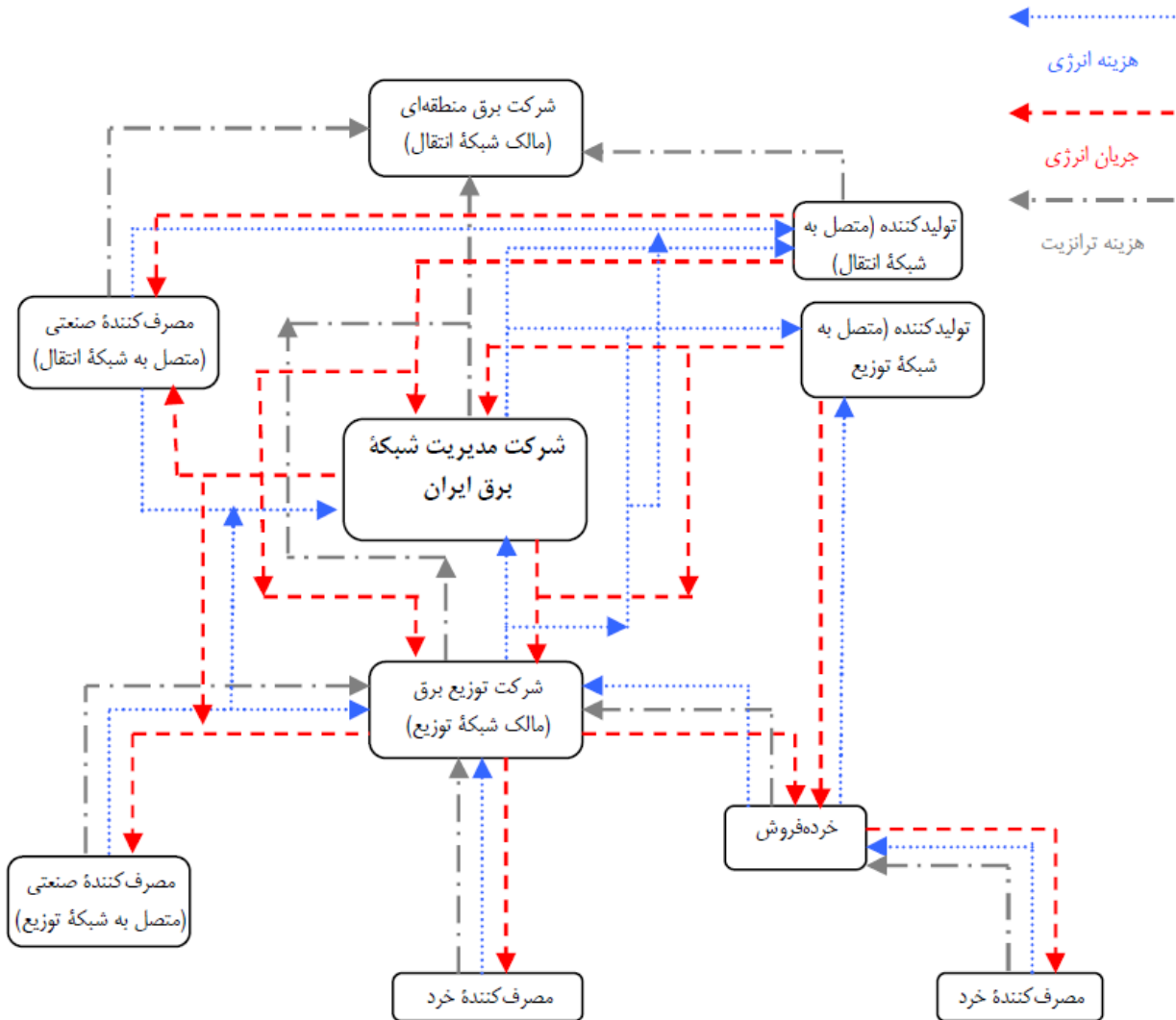
نظام‌های توزیع

نظام توزیع متمرکز

نظام توزیع شرکتی (مثال ایران ۳۰ شرکت)

نظام توزیع از طریق شوراهای شهر و روستا

نظام توزیع گسترده (شبکه‌ی گسترده‌ی خرده‌فروشی)

باتشکر